

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.5, oktober 2014

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Stine Holst Petersen

Tilsyn ved dr.theol. Troels Nørager

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

# Indledning til

## *Subskriptions-Plan*

ved Vibeke A. Pedersen

### Indhold

- 1 Subskription eller polemisk udbrud?
- 2 Prædikener sælger ikke
- 3 Fire år senere
- 4 Anvendt litteratur

## 1 Subskription eller polemisk udbrud?

Grundtvigs subskriptionsplan til en prædikensamling er dateret 3. november 1812, dvs. lige omkring allehelgensdag. På dette tidspunkt arbejdede Grundtvig også på sin store, polemiske prædiken, *Hvorfor kaldes vi Lutheraner? Prædiken paa Alle Helgens Dag*, der blev udgivet i december samme år (Grundtvig 1812b, [se indledning til denne tekst her](#)).

Selv i en subskriptionsindbydelse kan Grundtvig ikke lade være med at være polemisk: "Paa en Tid, da det lader som om Man ikke ret veed hvad det er at præke bibelsk, og da der paa mange Steder prækes anderledes", begynder han (s. 1). Grundtvig mener at vide, hvad kristendom og prædikenstil går ud på, mens samtiden nærmest har fortrængt det. Det virker således, som om Grundtvig selv i en subskriptionsindbydelse må give udtryk for noget af det, der samtidig kom til udtryk i hans store prædiken.

Anden halvdel af 1812 bar for Grundtvig præg af hans kritiske indstilling til den etablerede kirke. På Sankt Hans-landemodet i Roskilde, der var blevet afholdt i begyndelsen af juli 1812, havde Grundtvig under overskriften "Om Oplysningen" raset mod det, som samtiden kaldte den oplyste kristendom, hvor der ikke var nogen

principiel modsætning mellem Guds åbenbaring og menneskets fornuft ([se også indledningen til “Om Censur”, 1812a her](#)). Hans kritik faldt ikke i god jord.

## 2 Prædikener sælger ikke

Det fremgår af subscriptionsplanen, at Grundtvig forestillede sig, at samlingen skulle indeholde en hel årgang af prædikener over evangelierne.

I subscriptionsplanen giver Grundtvig udtryk for, at han almindeligvis kan få alt det trykt, som han ønsker (s. 1), men at forlæggeren er mere skeptisk, hvad angår en prædikensamling. Forlæggeren, J.H. Schubothe, havde tilsyneladende ret i sine forbehold, for den bebudede samling udkom ikke.

## 3 Fire år senere

Om denne subscriptionsindbydelse skriver Steen Johansen: “Gr. agtede at udgive en samling bibelske prædikener over evangelierne. Den paatænkte samling blev imidlertid til intet. Først i 1816 udkom den første prædikensamling af Gr. (bibliogr. nr. 290)” (*Bibliografien* 1, s. 76). Titlen var *Bibelske Prædikener efter Tidens Tarv og Leilighed*, som ud over dimisprædiken fra 1810 indeholder seksten prædikener fra perioden 1813-1816.

## 4 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- Grundtvig, N.F.S. (1812a) “Om Censur. (Med særdeles Betragtning af Sjællands Klerkemøde.)” i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, 12. og 15 september, sp. 1169-1172 og sp. 1185-1188. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1812b) *Hvorfor kaldes vi Lutheraner? Prædiken paa Alle Helgens Dag*, København.
- Grundtvig, N.F.S. (1816) *Bibelske Prædikener efter Tidens Tarv og Leilighed*, København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs Skrifter*. København.